

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/9360,Komunikat-IPN-na-temat-wstepnej-analazy-tresci-dokumentow-archiwalnych-opublikow.html>
08.05.2024, 05:02

Komunikat IPN na temat wstępnej analizy treści dokumentów archiwalnych, opublikowanych przez „Rosarchiw” w dniu 26 lutego 2015 r.

26 lutego 2015 r. na stronach internetowych Federalnej Agencji Archiwalnej „Rosarchiw” opublikowano zbiór dokumentów pod tytułem „Jak polskie podziemie zbrojne »pomagało« Armii Czerwonej pokonać nazistowskie Niemcy w latach 1944–1945”. Publikacji dokumentów towarzyszył wywiad udzielony dziennikowi rządowemu „Rossijskaja Gazieta” przez szefa „Rosarchiwu” Andrieja Artizowa, opatrzony charakterystycznym tytułem „Strzał w plecy”. Autorzy publikacji wskazywali, że celowo została ona udostępniona w przeddzień Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych. Ich zamiarem było przedstawienie żołnierzy Armii Krajowej jako bandytów będących de facto sprzymierzeńcami III Rzeszy.

Zbiór dokumentów opublikowany przez stronę rosyjską został w ostatnich dniach poddany analizie przez grupę badaczy z Instytutu Pamięci Narodowej. Wstępna lektura opublikowanych dokumentów jednoznacznie pozwala stwierdzić, iż ich dobór został dokonany w bieżących celach politycznych. Wybiórczy charakter publikowanego zbioru, brak aparatu naukowego, wreszcie noszące w niektórych przypadkach charakter manipulacji opisy prezentowanych dokumentów, nie pozwalają traktować tej publikacji jako rzetelnej publikacji źródłowej, spełniającej przyjęte w świecie nauki standardy.

Wiele z publikowanych dokumentów zawiera informacje nieprecyzyjne i pozbawione kontekstu. Kolejne dokumenty powielają te same informacje, stwarzając wrażenie masowości opisywanych zjawisk. Prawdopodobnie część dokumentów nie dotyczy w ogóle działalności Armii Krajowej i innych zorganizowanych oddziałów polskiej konspiracji niepodległościowej. Wśród opisywanych przypadków znalazły się nawet tak kuriozalne, jak rzekome otrucie oficera Armii Czerwonej – polskimi jabłkami [dok. nr 45].

Autorzy zbioru usilnie starają się, poprzez dobór dokumentów, ukryć rzeczywisty obraz sowieckiej obecności na ziemiach polskich w latach 1944–1945. Nie opublikowano dokumentów dotyczących masowych deportacji żołnierzy AK i ludności cywilnej w głąb Związku Sowieckiego, aresztowań i rozstrzeliwania członków polskiej konspiracji niepodległościowej, budowy wzorowanego na sowieckim aparacie represji, wreszcie na temat obławy augustowskiej, największej sowieckiej zbrodni na Polakach, dokonanej po zakończeniu II wojny światowej. Bez tych informacji czytelnik nie jest w stanie zrozumieć przyczyn podejmowania przez polskie podziemie walki, najczęściej w obronie własnej. Armia Krajowa w toku realizacji akcji „Burza” podjęła próbę wspólnej z Armią Czerwoną walki z Niemcami. Odpowiedzią były wspomniane wyżej represje. W opublikowanych dokumentach odnaleźć można informacje o próbach odbijania aresztowanych [dok. nr 19],

w tym rozbiściu obozu NKWD w Rembertowie, w maju 1945 r. [dok. nr 32].

Mimo wysiłków autorów wyboru z opublikowanych dokumentów odczytać można elementy rzeczywistej polityki sowieckiej wobec Polski i Polaków w tym okresie. Można w nich znaleźć informacje o rozbrajaniu żołnierzy AK i skierowanych przeciwko niej „akcjach likwidacyjnych” [dok. 8, 48, 51], masowych aresztowaniach [dok. nr 55], wrogiej postawie ludności [nr 58]. Jeden z dokumentów demaskuje Armię Ludową jako sowiecką agenturę [dok. nr 11]. Inne wskazują, że na skutek postawy żołnierzy Armii Czerwonej dochodziło do starć nie tylko z polskim podziemiem, ale także z podporządkowanymi komunistycznym władzom jednostkami „ludowego” Wojska Polskiego i milicji. Skala gwałtów, rabunków, mordów dokonywanych przez żołnierzy Armii Czerwonej była tak duża, że nie pozostawali wobec nich obojętni nawet wysocy przedstawiciele nowych władz [dok. 15, 57].

Autorzy wyboru najwyraźniej nie dostrzegli, że ich działania wpisują się wprost w założenia skierowanej przeciwko AK propagandy władz sowieckich, opracowane już w 1944 r. [dok. 12], a przede wszystkim tego, że część opublikowanych dokumentów została wytworzona przez sowiecki aparat represji w toku przygotowań do moskiewskiego Procesu Szesnastu [dok. 29, 33, 44]. Przed sądem postawiono wówczas podstępnie uprowadzonych przywódców Polskiego Państwa Podziemnego, którzy po konferencji jałtańskiej wyrazili gotowość do negocjacji z władzami sowieckimi. Publikacja „Rosarchiwu” w praktyce nie jest niczym innym jak kontynuacją fałszywych oskarżeń pod adresem Polskiego Państwa Podziemnego, wysuniętych przez stalinowskich prokuratorów w czerwcu 1945 r.

- [Официальное сообщение ИМП на тему содержания документов, опубликованных „Росархивом” 26 февраля 2015 г.](#)
- [Komunikat Platformy Europejskiej Pamięci i Sumienia wzywający Rosję do pełnego otwarcia archiwów](#) – 5 marca 2015
- [Oświadczenie prezesa Instytutu Pamięci Narodowej w sprawie oskarżeń rosyjskiej propagandy pod adresem żołnierzy polskiego podziemia niepodległościowego](#) – 27 lutego 2015

Foto: Piotr Gajewski

PLIKI DO POBRANIA

[\(pdf, 211,46 KB\)](#)